

Conjunt del nucli antic de Folgueroles

Folgueroles

Ubicació

Comarca:	Osona
Lloc/Adreça:	Nucli antic de Folgueroles i barri de la Ricardera
Emplaçament	A l'extrem de llevant (nucli original) i a l'extrem nord-oest del nucli urbà (barri de la Ricardera)
Alçada:	550 m.s.n.m

Coordenades:

Latitud:	41.9388
Longitud:	2.31826
UTM Est (X):	443486
UTM Nord (Y):	4643206

Classificació

Número de fitxa	08083 - 56
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Romànic Modern Barroc Contemporani Popular
Segle	XI-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	BPU-AEA. Catàleg de béns a protegir del POUM de Folgueroles.
Data aprovació:	dc., 30/06/2021 - 12:00
Accés	Fàcil
Ús actual:	Social
Titularitat	Privada
Titular:	Diversos propietaris

Fitxes associades:

[Camí ral de Folgueroles a Vilanova de Sau](#)
[Santa Maria de Folgueroles](#)

[Can Torrents del Vi](#)
[Can Dachs](#)
[La Sala](#)
[Casa Museu Verdaguer](#)
[El Pedró](#)
[Can Cilet](#)
[Can Joan](#)
[Can Pere de l'Arumí](#)
[Ca l'Albina 2](#)
[Cal Ferrer de Baix](#)
[Cal Dragó](#)
[Can Pere Fuster](#)
[Can Serra](#)
[Can Pere Vador](#)
[Llinda de ca la Pepa Planas](#)
[Llinda de ca la Planas](#)
[Can Ton Xic](#)
[Can Tilo](#)
[Llinda del Racó](#)
[Ca la Rossa](#)
[Llinda de cal Pastor](#)
[Cal Doctor](#)
[Ca la Sara](#)

Autoria de la fitxa

Adriana Geladó Prat

Data de registre de la fitxa:

dt., 11/01/2022 - 17:56

Descripció

Conjunt format per dos nuclis històrics desenvolupats en èpoques diferents: el nucli original, desenvolupat al voltant de l'església parroquial de Santa Maria i del mas la Sala, i el barri de la Ricardera, originat al segle XVIII. El nucli original està situat a la banda de llevant del nucli urbà actual, presenta una planta irregular allargassada i es va formar al voltant de l'antic camí ral de Folgueroles a Vic, que fou l'origen del carrer Major. De fet, les construccions s'articulen al voltant d'aquesta via i de la resta de carrers i places que s'anaren desenvolupant al seu voltant (carrer Nou, carrer del Fossar Vell, carrer de la Rambla, carrer de Sant Jordi i plaça de Mossèn Cinto Verdaguer). El barri de la Ricardera està situat a l'extrem nord-oest del nucli urbà actual, presenta una planta irregular arrodonida i es va formar partir de la prolongació dels carrers del nucli antic i dels camins que comunicaven el poble amb l'exterior. Les construccions s'articulen al voltant del carrer i la placeta de la Ricardera i de la resta de carrers que s'anaren desenvolupant al seu voltant (carrer del Molí, carrer de Bellmunt, carrer de Montserrat).

En general, i arquitectònicament parlant, la majoria d'edificis presenten una tipologia constructiva semblant, donat que foren bastits o reformats entre els segles XVII i XIX. Majoritàriament estan bastits amb pedra de la zona extreta de les pedreres del terme. Es tracta d'un gres de gra fi i mitjà, que permet moldejar-lo amb facilitat i presenta una tonalitat de color beig-groguenc coneguda com a pedra rossa de Folgueroles. Les construccions disposen d'una finca àmplia que comprèn l'habitatge, el pati i l'hort (en molts casos substituït actualment). Les cases són de planta rectangular, amb teulades d'una i dues vessants, els careners paral·lels a la façana principal i estan distribuïdes en planta baixa i pis, o dues plantes superiors (cal destacar el "dalt més alt" o golfes). Destaquen els ràfecs bastits amb lloses de pedra i els de fusta, les obertures emmarcades amb carreus de pedra i les llindes monolítiques gravades (datades, amb noms propis, amb

simbologia religiosa i gremial). Són alhora bastides en pedra sense treballar de la zona disposada, en general, regularment. De fet, moltes d'aquestes construccions es troben assentades i fonamentades damunt de la roca natural de la zona, que aflora en diversos punts del nucli. Actualment, la majoria d'edificis han estat rehabilitats seguint la mateixa tipologia establerta en època moderna. D'entre les construccions més destacades hi ha l'església parroquial de Santa Maria i el mas la Sala.

Història

El nucli antic de Folgueroles va néixer al voltant de l'església parroquial de Santa Maria, amb l'antic fossar o cementiri, ambdós documentats des de l'any 967, i del mas la Sala, que està situat al seu costat i documentat des de l'any 1227. Tot i això, les notícies més antigues relacionades amb la vila de Folgueroles daten de l'any 915, mitjançant una venda de terres. Les primeres referències documentals relacionades amb les cases del nucli antic daten del 1233: "*Ferrera, filla del difunt Berenguer Ferrer de Folgueroles i de la seva esposa Bernarda, ven a Guillem Sabater, oncle seu, unes cases a la sagrera de Santa Maria de Folgueroles*" (Morató et al., 2000: 104). En general, aquestes cases eren propietat de la parròquia de Santa Maria, del monestir de Sant Llorenç del Munt, del Capítol de canonges de Vic i de la cambreria de Ripoll i les tenien establertes a d'altres persones que se'n feien càrrec. Les notícies relacionades amb les construccions que conformaven aquesta sagrera es van succeïnt fins ben entrat el segle XVII.

Posteriorment, gràcies a la prosperitat econòmica i el conseqüent augment demogràfic experimentat durant el segle XVIII, sobretot a partir de la dècada dels anys 20, el creixement urbanístic es va disparar. Moltes de les construccions del nucli antic es van reformar i ampliar, amb la conseqüent prolongació dels carrers mitjançant el traçat dels antics camins, que originaren el naixement dels barris del Passavant i la Ricardera. El barri de la Ricardera va créixer al voltant de l'antic mas Verdaguer, que formava part de les propietats que el monestir de Ripoll tenia a Folgueroles i fou fragmentat i subestablert a diferents persones entre els anys 1712 i 1782. El barri acollia famílies de picapedrers, de traginers i de teixidors, entre d'altres oficis, l'activitat econòmica de les quals va anar prosperant al llarg de la centúria. En relació als picapedrers, cal indicar que la majoria de cases tant del nucli original com de la Ricardera foren construïdes per picapedrers i mestres d'obres de la zona, amb l'ajuda dels veïns i emprant l'apreciada pedra de les pedreres del terme, que va permetre arrelar l'ofici de picapedrer durant tot el segle XIX tant a dins del municipi com a bona part de la comarca d'Osona i d'arreu del país (Roviró et al., 2007: 113-114). La coneguda pedra rossa de Folgueroles fou utilitzada per a les llindes i els muntants de les obertures d'aquestes construccions.

Bibliografia

ARUMÍ, Pilar; AUTET, Lluís; BOVER, M. Àngels; HOMS, Maria; HOMS, Rosa; MOLIST, Bernat; PONCE, Santi; ROVIRÓ, Xavier; SELLABONA, Cesca (2021). *Folgueroles, batecs d'un poble. Història gràfica del darrer segle*. Folgueroles: Ajuntament de Folgueroles, p. 24-26.

El Pedró. Cent anys (1908-2008). Monument modernista que recorda el naixement de Verdaguer a Folgueroles. Folgueroles: Ajuntament de Folgueroles, Fundació Jacint Verdaguer, p. 15-16, 22.

MORATÓ, David; PONCE, Santi; ROVIRÓ, Xavier; TORRENTS, Jacint; TORRENTS, Carme; VILAMALA, Joan; VILAMALA, Jordi; XUTGLÀ, Montserrat (2000). *Folgueroles. Societat i vida d'un poble*. Vic: Eumo Editorial, p. 93, 104-105, 121, 177-185, 188.

NAVARRO ACEBES, Ferran (2021). *Catàleg de béns a protegir. R18/07 Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Folgueroles*. Consultat 24 octubre 2021, des de <https://dtes.gencat.cat/rpucportal/> Núm. Identificació N.08.

ROVIRÓ, Xavier; PONCE, Santi; MORATÓ, David; ORRA, Ramon (2007). *Els picapedrers de Folgueroles*. Folgueroles: Ajuntament de Folgueroles, p. 113-114, 144.

